

school teachers for the formation of a culture of health of junior pupils based on noopedagogy. The main attention paid to the individual approach to personality, taking into account its natural instincts and their long-term purposeful development. The task of the teacher of health culture consists of theoretical and practical training of junior specialists for the tasks of harmonious development of spiritual, psychic and physical forces of students, their optimal biosocial adaptation to the environment.

The authors are convinced that modern education requires innovations in the field of science and education, the elimination of all unnecessary accumulation in educational disciplines, as well as a deeper penetration into the phenomenon of modern scientific achievements. The teaching of all disciplines should be rethought and rebuilt under the foundations of a culture of health. Pedagogy should be transformed into noopedagogy (spiritual education). In the first place, the training must eradicate the rudeness that destroys the thin matter of the child. The upbringing of spirituality opens up the prospects for every child in the world, if the one chooses his own path of development through creativity. The culture of health on the principles of noopedagogy forms the desire of children to work continuously on themselves. After any work (physical or mental), people always become kinder and more patient. Therefore, the teacher must teach children to work and praise for a positive result.

These postulates the teacher of culture of health at the pedagogical college should lay in the consciousness of future specialists.

Key words: health culture, noopedagogy, culture of feelings.

Стаття надійшла до редколегії 16.11. 2018 р.

УДК: 378.091.59:[378:364]

Анна Лякішева, Валентина Мозоль

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки (м. Луцьк)

РОЗВИТОК ПІЗНАВАЛЬНИХ ІНТЕРЕСІВ СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ ЯК НАУКОВА ПРОБЛЕМА

У статті наведено теоретичне узагальнення і нове вирішення проблеми розвитку пізнавальних інтересів дітей старшого дошкільного віку, що виявляється у розкритті сутності і особливостей вияву цього феномену, дослідження чинників впливу на його розвиток. Виявлено критерії (ініціативність, самостійність, тривалість інтересу в часі, допитливість і зацікавленість) та рівні розвитку (активний, відносно активний, пасивний) пізнавальних інтересів у дітей дошкільного віку.

Ключові слова: інтерес, пізнавальний інтерес, дошкільники, критерії інтересу, рівні розвитку пізнавального інтересу.

Постановка проблеми у загальному вигляді та зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. У системі неперервної освіти закладу дошкільної освіти належить важлива роль у підготовці дітей до подальшого якісного засвоєння знань, умінь і навичок на етапі шкільного навчання. Заклад дошкільної освіти має створити умови для повноцінного інтелектуального та духовного розвитку своїх вихованців [2]. Вирішення цих важливих завдань значною мірою залежить від особистості вихователя та інших педагогів як ключових фігур дошкільної ланки системи освіти. Поведінка, ставлення до своїх вихованців, їх успіхів і невдач, уміння підтримувати інтерес, активність і заохотити кожного з них у процесі спілкування справляють величезний вплив на їх особистісний розвиток загалом та пізнавальну сферу зокрема. Результативність такого спілкування значною мірою визначається умінням застосовувати особистісно-орієнтовану модель при здійсненні завдань навчання і виховання. Незважаючи на те, що поняття пізнавальні інтереси широко вживається як у науковій літературі, так і в педагогічній практиці, проте дослідження проблематики цього феномену актуальні й дотепер.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням впливу стилю спілкування дорослого з дитиною на її особистісний розвиток, зокрема, емоційну сферу, вивчали О.Бодальова, Є.Суботський. Окремі аспекти цієї проблеми знайшли своє відображення у дослідженнях А.Андрєєва, О.Смирнової та ін. У працях Т.Семенової розкрито вплив стилю спілкування на ставлення дитини до дорослого в ігрових та навчальних ситуаціях. Проте, найбільш багатогранно проблема пізнавальних інтересів та їх вплив на психічний розвиток дитини дошкільного віку розкрито у працях відомої дослідниці М.Лісіної та її послідовників (Х.Бедельбаєвої, М.Мещерякової, А.Сорокіної та ін.). Досліджувалась ця проблема і

вітчизняними ученими-психологами, зокрема, В.Котирло, С.Кулачківською, С.Ладивір, Ю. Приходько та ін. За твердженням окремих дослідників (Н.Бібік, Н.Коленцева), якщо з дошкільниками не проводиться спеціально організована робота у напрямку розвитку інтересів, то вже на початку навчання у школі ця природна властивість поступово починає у них згасати. Крім того, залишаються недостатньо вивченими також механізми спілкування, які сприяють розвитку пізнавальних інтересів дітей-дошкільників, яка, безперечно, значною мірою зумовлює успішність засвоєння ними знань, що є завжди нагальною проблемою педагогічної практики.

Мета статті полягає у теоретичному обґрунтуванні та експериментальному вивченні психолого-педагогічних особливостей розвитку пізнавальних інтересів дітей старшого дошкільного віку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Проблему пізнавальних інтересів досліджувало багато вчених. Як правило, її розглядають разом з діяльністю, а також у тісному зв'язку з таким поняттям, як самостійність. Ще Роджерс наголошував, що на інтереси дитини впливає те знання, яке нею привласнене, яке пов'язане з відкриттям, що вона його зробила самостійно [7]. Тож умовою розвитку пізнавальних інтересів дитини, піднесення її на вищий щабель є практичні дослідницькі дії її самої.

Наукові дослідження і спостереження практиків свідчать: там, де неправомірно обмежуються творчість та самостійність дітей, знання, як правило, засвоюються формально, тобто діти не осмислюють їх, а отже й пізнавальний інтерес не досягає в таких випадках належного рівня.

Феномен пізнавальних інтересів як один із найважливіших чинників навчання постійно привертає увагу дослідників, оскільки взаємодія дитини із навколишнім світом можлива тільки завдяки її активності, інтересам та діяльності.

Проведений аналіз наукових джерел з проблеми розвитку пізнавальних інтересів засвідчує наявність різнопланових визначень даного поняття в залежності від сфери діяльності, уподобань, власних наукових інтересів дослідників і відсутність еталонного визначення поняття "пізнавальний інтерес".

Зокрема, під *інтересами* психологи [5] розуміють самостійну, ініціативну діяльність людини, дитини, спрямовану на пізнання навколишнього середовища (як прояв допитливості) й зумовлену необхідністю розв'язати завдання, що постають перед нею у конкретних життєвих ситуаціях. Тобто, прогресивний розвиток може відбуватися лише за умов, які дають змогу дитині стати суб'єктом власної пізнавальної діяльності.

Даний психологічний феномен розглядається різними дослідниками з наголосом на ту чи іншу ознаку, зокрема, як *компонент пізнавальної діяльності* (Л.Аристова, М. Данилов, Л.Іванова, М.Ігнатенко, І.Харламова, Т.Шамова, Г.Щукіна та ін.), як *одна з рис особистості* (М.Головань, І. Ланіна, В. Лозова та ін.), як *готовність особистості до пізнання зовнішнього і внутрішнього світу* (І. Ланіна, Н.Зверева, І. Харламов та ін.).

Найчастіше названі ознаки розглядаються не у чистому вигляді, а у поєднанні. Так, наприклад, деякі вчені (Н. Акрамова, Т.Зубкова, М.Ігнатенко, Г.Кобернік, Т.Міхневич, І.Харламов, Т.Шамова) розглядають пізнавальний інтерес і як ознаку прояву пізнавальної діяльності, і як готовність до пізнання зовнішнього і внутрішнього світу.

Група дослідників (І.Барсуков, Г.Кобель, І.Редьковець, Г.Щукіна) розглядають пізнавальні інтереси як пізнавальну діяльність та рису особистості. А О. Брежнева та А.Чауре у своїх визначеннях намагаються розглядати даний феномен за всіма ознаками, названими вище.

Багато авторів розглядають пізнавальні інтереси з точки зору пізнавальної активності (Л.Захаревич, А.Даллакян та ін.), математичних (В.Крутецький) та сенсорних (Л.Венгер) здібностей, розвитку мислення (М. Подьяков, В.Котирло та ін.), "якостей навченості" (О. Усова) і розумової активності в цілому (Л.Вяткіна, Н.Непомняща).

Відомо, що джерелом пізнавальних інтересів є пізнавальна потреба. І процес задоволення цієї потреби здійснюється як пошук, спрямований на виявлення, відкриття невідомого та його засвоєння. Деякі вчені вважають, що інтерес зникає, тільки-но розв'язується проблема, тобто, стверджують вони, процес розуміння завершує пізнавальний інтерес[1].

Їхні опоненти [4] категорично не згодні з цим поглядом, вважаючи, що саме з розуміння може починатися цикл інтересів.

Ми підтримуємо другу тезу, оскільки власна багаторічна практика, досвід роботи показують: якщо дитина розуміє новий матеріал, усвідомлює, що їй треба зробити і як, вона завжди активна, виявляє велике бажання виконати завдання і прагне продовжити роботу в цьому напрямку, оскільки їй хочеться довести, що вона здатна пізнавати, розуміти і діяти. Саме від цього дитина дістає задоволення, переживання ситуації успіху дуже важливе для її подальшого розвитку і є трампліном для продовження процесу пізнання.

Отже, саме за розумінням іде "спалах інтересу". Це, в свою чергу, викликає в дитини позитивні емоції. Тут доречно згадати слова відомого українського психолога Г. Костюка, який стверджував, що розуміння є не тільки інтелектуальним процесом, коли розкривається "квітка розуміння", а й завжди емоційно переживається особистістю [5]. На його думку, властивості особистості мають спільні структурні ознаки - змістовні, мотиваційні, операційні, на основі яких формуються структурні компоненти пізнавальної діяльності, в тому числі і способи дій та система знань. Це пояснюється тим, що властивості та ознаки формуються у процесі пізнавальної діяльності і відображають у своїй структурі відповідні її компоненти [5].

Два основні чинники визначають пізнавальну діяльність як умову подальшого успішного навчання: природна дитяча допитливість і стимулювальна діяльність педагога. Джерелом першої є послідовний розвиток початкової потреби дитини у зовнішніх враженнях як специфічної людської потреби у новій інформації. Через нерівномірність психічного розвитку дітей (тимчасові затримки й відхилення від норми), відмінність в інтелектуальних здібностях та механізмах маємо значну варіативність розвитку пізнавальних інтересів дитини.

Інтерес в процесі пізнання є природним проявом активності дитини, зацікавленням до навколишнього світу. Про інтереси дитини та інтенсивність її прагнення ознайомитися з певним предметом чи явищем свідчать: увага й особлива зацікавленість; емоційне ставлення (подив, стурбованість, сміх тощо); дії, спрямовані на з'ясування будови та призначення предмета (тут особливо важать якість та різноманітність обстежувальних дій, розмірковуванні паузи); постійний потяг до цього об'єкта.

Діалектичний підхід до визначення поняття активність інтересів знаходимо у працях В. Сухомлинського. Видатний педагог вважав, що тільки в діяльності виявляється активність та інтереси людини. Ця якість не є вродженою. Вона формується протягом усього свідомого життя людини. Соціальне середовище - умова, від якої залежить, чи перейде ця потенційна можливість у реальну дійсність. Рівень її розвитку зумовлюється індивідуально-психологічними особливостями та умови виховання [6].

Проведений аналіз наукових джерел дав змогу виділити три групи дітей з різними рівнями пізнавальних інтересів.

Перша група - діти з активним рівнем розвитку пізнавальних інтересів. їм притаманна яскраво виражена пізнавальна потреба, яка проявляється незалежно від виду діяльності, наявності чи відсутності звернень до них однолітків чи педагогів. У цих дітей завжди виникають запитання, про що б з ними не розмовляли, причому вони ставлять їх не з метою звернути на себе увагу, а саме прагнучи дізнатися про щось нове. Дошкільникам цієї підгрупи властиве прагнення з'ясувати форму та призначення предмета, вони охоче відгукуються на пропозицію знайти інший варіант розв'язання завдання або відповіді на запитання. Ці діти завжди радіють успіху й засмучуються через невдачі. Вони готові виконати будь-яке завдання вихователя і часто розглядають свою діяльність з погляду її корисності для інших. Нова ситуація викликає пошукову активність, бажання дослідити об'єкт чи явище, до якого проявляється жвавий інтерес. Дошкільники з високим рівнем розвитку пізнавальних інтересів невгамовні у своїй активності до будь-яких змін у навколишньому середовищі, постійно діляться своїми враженнями з дорослими та дітьми [3]. Вони прагнуть бути першими, самостійно розв'язати завдання, і коли матеріал на заняттях виявляється для них надто простим, починають нудитися, особливо якщо вихователь працює в цей час зі слабшими дітьми. Ці діти дуже винахідливі в іграх, люблять імпровізувати, часто вносять зміни у правила гри, не бояться помилок і труднощів у роботі.

Дошкільники **другої групи** - діти з відносно активним рівнем розвитку пізнавальних інтересів. Ця група найчисленніша. Діти в ній можуть виявляти зацікавленість та інтерес лише в певних ситуаціях, здебільшого зумовлених змістом діяльності, її емоційною привабливістю. Вони легко включаються у нові види роботи, однак у разі виникнення труднощів відразу втрачають інтерес. Коли спонукати їх до будь-якої діяльності, охоче приймають пропозицію. Проте вони не прагнуть бути першими і майже завжди другі: і за готовністю до занять, і під час спостережень та виконання завдання. У разі, якщо план дій точно не розписаний і треба виявити винахідливість та фантазію, ці діти не виявляють ентузіазму й воліють діяти за готовим зразком, їх важко зацікавити новим предметом або явищем, і навіть якщо інтерес виникає на початку діяльності, то швидко згасає у ході виконання завдання. Прояви активності зовні невиразні, хоча ці дошкільники охоче відгукуються на пропозицію дорослого поспілкуватися або попрацювати разом. В умовах самостійної діяльності вони іноді захоплюються виконуваною роботою, проте діють завжди одноманітно, їхні інтереси переважно обмежуються повсякденними подіями, привернути увагу може лише щось незвичне. Проте далі простого виявлення цікавості вони не йдуть і не роблять спроби з'ясувати для себе ситуацію. Головна особливість цих дошкільників - вони майже ніколи самі ні в чому не проявляють інтересу й навіть знаючи правильну відповідь, не скажуть її з власної ініціативи, хоча іноді можуть здивувати дорослого оригінальними міркуваннями.

Звертання до вихователя здебільшого пов'язані із задоволенням комунікативної потреби та з новизною ситуації, питання ж, які стосуються уточнення здобутих знань, ставлять дуже рідко. У спільній діяльності з дорослими вони за будь-яких умов - лише слухняні виконавці. Для цієї підгрупи дітей дуже важлива емоційна підтримка. До прийомів емоційної активації, зокрема, можна віднести: незвичайний початок занять (наприклад, прихід у гості до дітей казкового персонажа); музичний або віршований уривок як привітання тощо. Доречними будуть також повідомлення цікавої інформації у процесі діяльності, "розвантажувальні" завдання, якщо діти втомились і засвоєння знань іде повільно. Матеріалом можуть слугувати приказки, прислів'я, фразеологічні звороти.

Отже, стратегія педагога в роботі з відносно активними дітьми - не лише допомогти їм включитися у пізнавальну діяльність, а й підтримувати відповідну емоційно-інтелектуальну атмосферу протягом усього уроку.

Це дасть дитині відчуття радості, піднесення не тільки під час сприймання завдання, а й у ході його виконання. Вона захоче повторити й закріпити свої досягнення, навіть якщо це потребуватиме певних інтелектуально-вольових зусиль. Якщо наступні заняття справдять її очікування, це стане запорукою поступового переходу на вищий рівень розвитку пізнавальних інтересів.

Третя група - діти з пасивним рівнем пізнавальних інтересів. Ці дошкільники завжди пасивні і байдужі, на заняттях, і в спілкуванні, й під час спільної діяльності з дорослими або однолітками. Вони майже ніколи не розпочинають виконувати завдання без підказки, нагадування дорослого, однолітків, важко включаються у роботу, очікують звичного тиску (у вигляді зауважень) з боку вихователя.

Діти дошкільного віку з пасивним рівнем розвитку пізнавального інтересу не виявляють зацікавленості до завдання, готовності включитися у роботу, та, власне, й не можуть (і не прагнуть) самостійно його виконати. Вони неохоче виконують будь-яку роботу або навіть повністю відмовляються від діяльності. Тут ідеться про цілковиту відсутність інтересу до навколишнього, до спілкування з однолітками. Зазвичай поведінка цих дітей стереотипна. Пізнавальна діяльність пов'язана для них з негативними емоціями, викликає пригніченість, нудьгу. Вказівки та пояснення вихователя вони здебільшого не запам'ятовують, у ситуаціях, коли треба самостійно застосувати набуті знання, не можуть обійтися без істотної допомоги дорослого. Ці діти байдужі до результатів своєї діяльності - ніколи не радіють успіхам і не сумують з приводу невдач.

Як свідчить практика, працюючи з пасивними дітьми, вихователі слід враховувати, що такі дошкільники не можуть негайно включитися в роботу, оскільки їх інтерес зростає

поступово. Тому не варто пропонувати їм завдання, які потребують швидкого переходу від одного виду діяльності до іншого: треба давати їм час на обмірковування відповіді; не бажано ставити їм під час відповіді несподівані, "каверзні" запитання; слід бути готовими до того, що після активної рухової діяльності ці діти досить повільно переключаються на розумову. Потрібно подбати про налагодження доброзичливих стосунків з такими дітьми, оскільки погрози, докори, негативні оцінки відбивають у них із самого початку бажання щось пізнати, гасять стимул для подальшого зростання. Основним прийомом, який найдоречніше застосовувати до пасивних дітей, є так звані «емоційні прогляджування», до яких можна віднести: звертання до дитини тільки на ім'я, схвалення, добрий, лагідний тон, акцент на позитив. Замість погроз, наказів запропонувати, наприклад, таке: «Побачимо, що у вас вийде, якщо ми вирішимо завдання таким чином...» тощо.

З пасивними дітьми необхідно проводити хвилинки психологічного розвантаження або «емоційної підзарядки», тобто частіше звертатися до жартів, загадок, скоромовок, ігор, які легко запам'ятовуються, можуть викликати усмішку. Такий нескладний прийом зніме напруження під час занять.

Вирішальним чинником формування пізнавального інтересу є спілкування дитини з дорослими - вихователем, батьками. При цьому вона засвоює способи керування своєю поведінкою, долає труднощі орієнтування в нових ситуаціях при розв'язанні нових завдань.

Ми вважаємо, що основною умовою розвитку пізнавальних інтересів дитини старшого дошкільного віку, піднесення її на вищий рівень є практика, безпосередня діяльність. Першорядного значення набуває факт успішного завершення пошукових дій. Організація пізнавальної діяльності має спиратися на вже розвинуті потреби, насамперед на потребу дитини в спілкуванні з дорослими, у схваленні ними її дій, вчинків, суджень, думок тощо.

Добре відомо, що розвиток творчого мислення забезпечується не відтворенням дитиною відомих зразків дій, а формуванням у неї здатності комбінувати, перегруповувати, розглядати щось із різних точок зору, вдаватися до асоціацій. Отже, чим багатші асоціації, тим вільніше почуватися дитина, виконуючи практичні завдання, і тим вищий його пізнавальний інтерес. Безумовно, використання готових зразків (правил, принципів, алгоритмів) полегшує дорослому керівництву процесом засвоєння дитиною знань, створює сприятливі умови для контролю, корекції та оцінки її діяльності. Але така стратегія, доцільна щодо деяких дітей, загалом знижує самостійність та пізнавальні інтереси дошкільників, привчає їх бути слухняними виконавцями чийось вимог, тож не може бути пріоритетною [4].

Висновок з цього дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. На нашу думку, оптимальною є така організація діяльності дошкільників, за якої вони можуть розв'язувати поставлені завдання різними способами, кожен із яких є правильним і заслуговує схвалення. За таких умов дитина має сама обрати спосіб розв'язування й оцінити зроблене як вдале або ні. Оскільки така ситуація для дітей, невпевнених у собі, незвична або навіть небажана, тривожна, дорослим слід підбадьорити дитину, висловити впевненість у її можливостях, підтримати її старання, підкреслити, що вона може обрати найзручніший, найцікавіший для себе спосіб. Зробити це дошкільникові нелегко, бо доведеться звільнитися від звички чекати вказівок дорослого, від страху перед помилкою.

Таким чином, аналіз різних визначень та підходів щодо вивчення даного феномену дозволив нам дійти висновку, що *пізнавальний інтерес* - це самостійна, ініціативна діяльність дитини, спрямована на пізнання навколишньої дійсності (як прояв допитливості) й зумовлена необхідністю розв'язання пізнавальних завдань, що постають перед нею у конкретних ситуаціях.

Джерела та література

1. Аристова Л.П. Активность учения школьника. – М.: Педагогика, 1988. – 138 с.
2. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні. – К.: Ред. журн. «Дошкільне виховання», 1999. – 60 с.
3. Ладивір С.О., Стадник Г.А. Розвиток пізнавальної активності дітей у процесі їхнього спілкування з батьками. Психологія: Респ. наук. метод.. – К.: Навч. книга, 2000. – 140 с.
4. Львова Ю.Л. Творческая лаборатория учителя. – Москва, 1985.
5. Психологія: Підручник / За ред. Ю.Л.Трофімова. – К.: Либідь, 2001. – 560 с.

6. Сухомлинський В.А. Об умственном воспитании // Ред. кол.: Н.Д.Ярмаченко. – К.: Рад.школа, 1983. – 224 с.
7. Ткачук Т.А. Спілкування як чинник психічного розвитку людини // Психологія. Збірник наукових праць НПУ ім. М.П.Драгоманова. Випуск 3. – К., 1999. – с. 80-84.
8. Ткачук Т.А. Радість пізнання // Дошкільне виховання. – К., 2002. – № 9. – с. 10-11.

References

1. Arystova L.P. Aktivnost ucheniya shkolnyka. – М.: Pedahohyka, 1988. – 138 s.
2. Bazovyi komponent doshkilnoi osvity v Ukraini. – К.: Red. zhurn. «Doshkilne vykhovannia», 1999. – 60 s.
3. Ladyvir S.O., Stadnyk H.A. Rozvytok piznavalnoi aktivnosti ditei u protsesi yikhnoho spilkuvannia z batkamy. Psykholohiia: Resp. nauk. metod.. – К.: Navch. knyha, 2000. – 140 s.
4. Lvova Yu.L. Tvorcheskaia laboratoria uchytelia . – Moskva , 1985.
5. Psykholohiia: Pidruchnyk / Za red. Yu.L.Trofimova. – К.: Lybid, 2001. – 560 s.
6. Sukhomlynskyi V.A. Ob umstvennom vospytanyu // Red. kol.: N.D.Iarmachenko. – К.: Rad.shkola, 1983. – 224 s.
7. Tkachuk T.A. Spilkuvannia yak chynnyk psykhiчного rozvytku liudyny // Psykholohiia. Zbirnyk naukovykh prats NPU im. M.P.Drahomanova. Vypusk 3. – К., 1999. – s. 80-84.
8. Tkachuk T.A. Radist piznannia // Doshkilne vykhovannia. – К., 2002. – № 9. – s. 10-11.

Лякишева Анна, Мозоль Валентина. Развитие познавательных интересов старших дошкольников как научная проблема. В статье приведены теоретическое обобщение и новое решение проблемы развития познавательных интересов детей старшего дошкольного возраста, которое оказывается в раскрытии сущности и особенностей проявления этого феномена, исследование факторов влияния на его развитие. Выявлены критерии (инициативность, самостоятельность, продолжительность интереса во времени, любознательность и заинтересованность) и уровни развития (активный, относительно активный, пассивный) познавательных интересов у детей дошкольного возраста.

Ключевые слова: интерес, познавательный интерес, дошкольники, критерии интереса, уровне развития познавательного интереса.

Lyakisheva Anna, Mozol Valentine. Development of cognitive interests of senior preschool children as a scientific problem. The article presents a theoretical generalization and a new solution to the problem of the development of cognitive interests of children of the senior preschool age, which appears in the disclosure of the essence and peculiarities of the manifestation of this phenomenon, the study of the factors of influence on its development. The criteria (initiative, independence, duration of interest in time, curiosity and interest) and levels of development (active, relatively active, passive) of cognitive interests in preschool children are revealed.

Key words: interest, cognitive interest, preschool children, criteria of interest, level of development of cognitive interest.

Стаття надійшла до редколегії 06.12.2018 р.

УДК 37.094(477)«18»(045)

Сергій Марчук, Ірина Чемерис
Луцький педагогічний коледж (Луцьк)

ГУМАНІЗМ, НАРОДНІСТЬ ТА ПРИРОДОВІДПОВІДНІСТЬ – ВИЗНАЧАЛЬНІ ПРИНЦИПИ ПЕДАГОГІЧНОЇ СИСТЕМИ К. Д. УШИНСЬКОГО

У статті науково обґрунтовано основні положення виховної системи К. Д. Ушинського – гуманізм, народність, природовідповідність. З'ясовано шляхи їх реалізації, визначені у психолого-педагогічних працях видатного педагога. Доведено важливість концептуальних положень педагогічної системи К. Д. Ушинського в контексті сучасного освітнього середовища, адаптації їх до нових потреб шкільної практики сьогодення. Важливою є думка К. Д. Ушинського, що народ є справжнім захисником батьківщини, успіхом її благ і досягнень, носієм найвищої людської якості – гуманізму.

Ключові слова: К. Д. Ушинський, гуманізм, народність, природовідповідність, принцип, педагогічна система.

Постановка наукової проблеми та її значення. Сучасною метою освіти є всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, її талантів, інтелектуальних, творчих і фізичних здібностей, формування цінностей і необхідних для успішної самореалізації компетентностей, виховання відповідальних громадян, які здатні до свідомого суспільного вибору та спрямування своєї діяльності на користь іншим людям і